

درآمدی بر نقد جامعه‌شناسی در تئاتر

سید مصطفی مختاباد**، سیده نگار مختاباد

تاریخ پذیرش نهایی: ۹۳/۶/۱۵

تاریخ دریافت مقاله: ۹۳/۶/۱

**نویسنده مسوول

درآمدی بر نقد جامعه‌شناسی در تئاتر

استاد، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس

سید مصطفی مختاباد

دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس

سیده نگار مختاباد

چکیده

اثر هنری در خلاء خلق نمی‌شود، بلکه محصول زمان و مکان، اقلیم و محیط اجتماعی خالق آن است. در این میان مخاطب و به‌خصوص مخاطب آگاه یعنی منتقد به‌عنوان داور و میانجی اثر و عصرش به‌شمار می‌آید. اگرچه گونه‌های مختلف نقد هنر و نقد تئاتر وجود دارند ولی در این نوشتار هدف نقد جامعه‌شناسی تئاتر است که منتقد جامعه‌شناس مقیاس شناخت و شعور اجتماعی هنرمند و آگاهی امر را نسبت به محیط به‌عبارت می‌گیرد. در واقع منتقد جامعه‌شناس در صدد قرائت و خوانش معانی اجتماعی اثر برمی‌آید. در نقد جامعه‌شناسی تئاتر، اثر به پدیده‌ای اجتماعی و عاملی مثبت در حل مسایل اجتماعی در یک بیان زیباشناسانه مورد داوری قرار می‌گیرد. در این مقاله فرضیه اثر بر مبنای چگونگی زایش متن نمایشی از منظر نقد جامعه‌شناسی مبنای دیدگاه هیپولیت تن، به‌عنوان مرجع و نظریه‌پرداز نقد جامعه‌شناسی مورد آکاوی قرار می‌گیرد. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است که چگونگی شکل‌گیری جریان نقد جامعه‌شناسی، با تکیه بر دیدگاه هیپولیت تن و قرائت لوکاچ از نقد اجتماعی نو پدید مطلق‌نظر است که بر این اساس چارچوبی برای نقد جامعه‌شناسی در تئاتر طرح می‌شود و از این زاویه دید تئاتر ایران در یک قرائت کلی نقد جامعه‌شناسی تئاتر خوانش می‌شود که فرضیه ذهنیت انتزاعی از آن استخراج می‌شود.

واژگان کلیدی: نقد، نقد جامعه‌شناسی، نقد جامعه‌شناسی تئاتر، هیپولیت تن، ذهنیت انتزاعی